

NEM Meetprogramma Vleermuis Transecttellingen

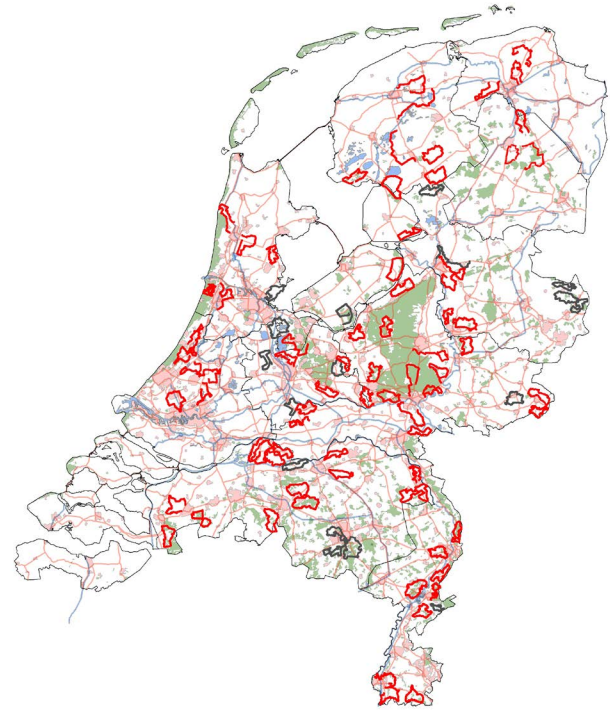
Het NEM meetprogramma Vleermuis Transecttellingen (NEM-VTT) is in 2013 opgezet in nauwe samenwerking met het CBS. Het meetprogramma geeft informatie over de populatieontwikkeling van de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger en rosse vleermuis, vier soorten vleermuizen die in andere NEM vleermuismeetprogramma's nog niet goed gevolgd kunnen worden. Buiten de doelsoorten geeft het meetnet ook extra verspreidingsgegevens van de andere vleermuissoorten. Uitgangspunt is automatische detectie en opname van vleermuisgeluiden tijdens het rijden van vaste routes met de auto.

In deze Telganger gaan we in op de huidige ontwikkelingen (2022) in het aantal vrijwilligers, het aantal gereden en opgeladen tellingen en de aantallen per soort. Tevens behandelen wij de nieuwe waarnemingen van bijzondere soorten in 2022 en het nieuwe oplaadportaal.

Stand van zaken begin 2023

In totaal zijn er 20.969 waarnemingen opgeladen in 2022 van 152 verschillende transecttellingen op 72 routes (Figuur 1). In 2022 zijn 20 transecten niet gereden, één telling is wel gereden en gedetermineerd, maar nog niet geüpload, één telling is wel gereden maar nog niet geanalyseerd en geüpload en twee tellingen zijn wel gereden, maar niet bruikbaar vanwege de vele ruisgeluiden. In totaal zijn 28 teams en 171 vrijwilligers actief in dit meetnet. 84% van alle tellingen zijn in 2022 gedetermineerd en geüpload, daarvan is de validatie nu zo goed als klaar.

In totaal zijn nu over acht jaar 142.739 waarnemingen van vleermuizen vastgelegd (zie Tabel 1).

Figuur 1: De ligging van de NEM-VTT transecten in 2022. De afgelegde transecten zijn weergegeven met een rode lijn, de niet afgelegde transecten in 2022 zijn weergegeven met een grijze lijn.

Tabel 1. Het meetnet NEM-VTT in cijfers, in de periode 2015-2022. Een route wordt in een specifieke periode van het jaar en binnen een bepaalde tijd gereden. Ieder transect wordt twee keer gereden. De individuele tellingen noemen wij een (transect)telling.

Jaar	Teams	Routes/ transect	Afgelegde auto- tellingen	Afgelegde fiets- tellingen	Opgeladen waarnemingen (per jaar)
2015	14	45	85	6	11.520
2016	18	57	108	6	13.881
2017	23	72	138	7	15.744
2018	28	86	121	7	18.873
2019	28	86	145	6	21.094
2020	28	88	136	6	21.526
2021	27	86	138	6	19.132
2022	28	90	152	?	20.969

De teams en vrijwilligers

Het jaar 2022 is het tiende jaar voor NEM-VTT. Er zijn 28 teams actief. Het team in het Drentse Aa gebied is in 2022 nieuw gestart. Dat is heel fijn want Drenthe was een 'witte vlek'.

Het opladen

Ongeveer 60% van de transecttellingen was op tijd binnen. Voor een paar vrijwilligers die te laat uploaden was dit overmacht, omdat er eerst nog iets op het portaal verholpen moest worden voor ze verder konden.

Dit jaar kon er voor het eerst geüpload worden in het nieuwe oplaadportaal van NEM-VTT en hierdoor kon de data voor het eerst ook met Batexplorer 2.1 uitgewerkt worden. In de loop van het oplaadseizoen zijn oplettende vrijwilligers wel een aantal bugs in het portaal tegen gekomen, waar ze tegenaan liepen met uploaden. Maar doordat dat aan ons teruggekoppeld werd, konden (bijna) alle bugs verholpen worden. Eentje hiervan, dat sommige providers de NEM-VTT mail van een wachtwoord-reset lijken te proberen, is nog niet opgelost, maar een tussenoplossing is gevonden door het aanmaken van een tijdelijk wachtwoord voor de gebruiker door de beheerder. Ondanks de schoonheidsfoutjes en bugs die er in de loop van het oplaadseizoen zijn uitgehaald ging het uploaden in het nieuwe portaal een stuk soepeler dan andere jaren. Dit is ook wat we van verschillende vrijwilligers teruggekoppeld hebben gekregen. Het nieuwe portaal is overzichtelijker, geeft minder snel foutmeldingen en de wel gegeven foutmeldingen zijn duidelijker zijn dan in het oude portaal. De hoop is dan ook dat het volgende NEM-VTT seizoen, met de bugs die in 2022 zijn opgelost, weer een stukje makkelijker voor de vrijwilligers wordt om de data op te laden en voor de TAP's (Team Aanspreek Punt) om overzicht te krijgen in de oplaadstatus en de resultaten van het team.

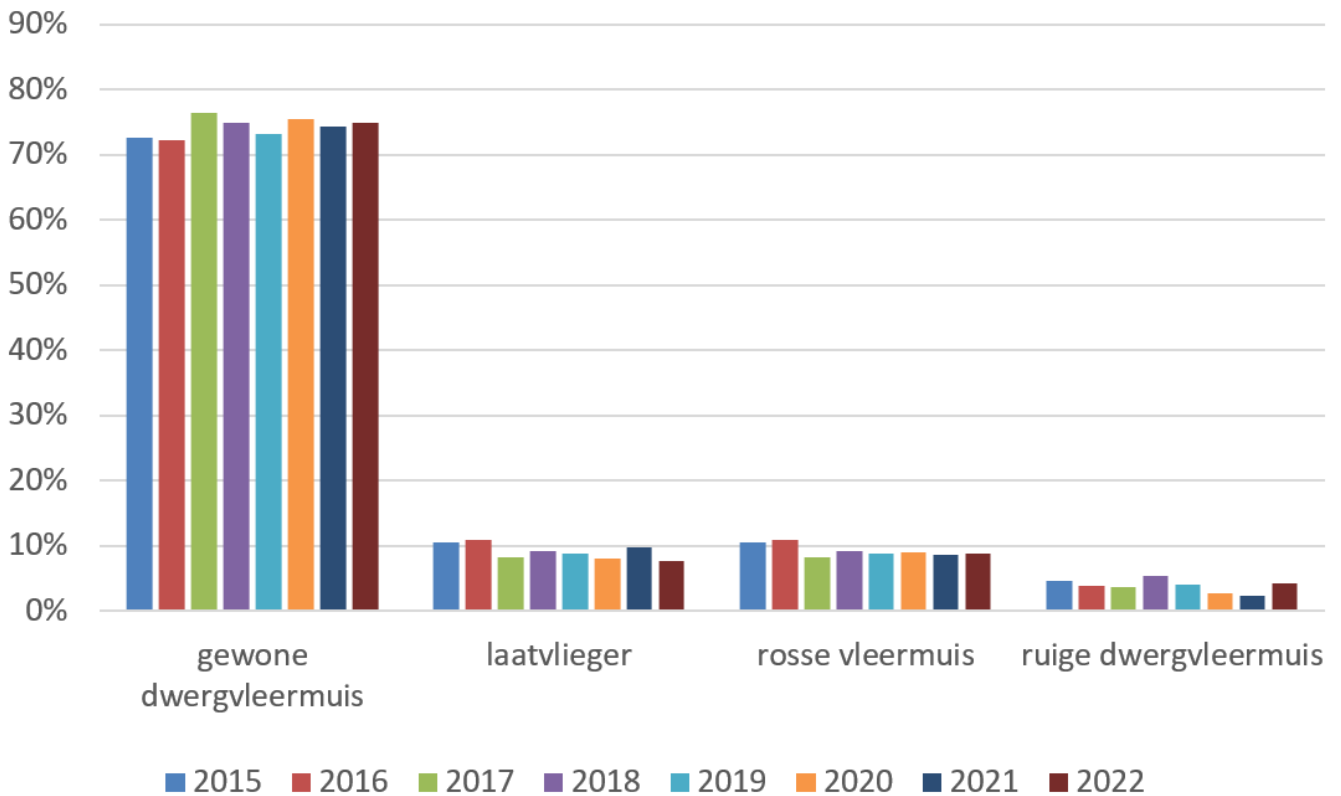
Het valideren

Alle tellingen die in 2022 geüpload zijn, zijn nu ook gevalideerd. Wat we dit jaar merkten is dat sommige vrijwilligers, die de opnames voor het eerst in Batexplorer 2.1 hebben uitgewerkt, tweede (en derde) soorten niet op naam brachten. Als er een tweede soort in de opname zat, werd deze bijvoorbeeld in het Notes-veld aangegeven. Waar dit gebeurd was, hebben we dit tijdens het valideren gecorrigeerd en de soorten op naam gebracht, zodat die kunnen worden meegenomen met de analyses van het CBS. Het toevoegen van een tweede soort werkt in Batexplorer 2.1 anders dan in versie 1.11. In Batexplorer 2.1 kan een tweede soort worden toegevoegd, door de opname te dupliceren, de kopie van de opname kan je dan determineren tot de tweede soort. Een andere observatie was dat sommige vrijwilligers twee keer dezelfde soort in één opname benoemden. Bijvoorbeeld als er twee gewone dwergvleermuizen in een opname zitten, twee keer de gewone dwergvleermuis toekennen. Dit is echter niet nodig, één keer een soort per opname toekennen is genoeg, ook als er meerdere individuen van dezelfde soort in een opname zitten. Ook werd soms ruis benoemd in een opname waar een vleermuis in zit, dit is ook niet nodig. Als er geen vleermuis in de opname zit, dan zou de opname benoemd moeten worden tot No bat/Geen vleermuis/zooi etc, maar als er wél een vleermuis in de opname zit, hoeven stoorgeluiden in deze opname niet op naam gebracht te worden. Wij merken dat het aantal foutieve determinaties duidelijk minder wordt. Steeds meer deelnemers weten het onderscheid goed te maken tussen de bosvleermuis, tweekleurige vleermuis, rosse vleermuis en laatvlieger. Het verschil tussen korte, steile pulsen van de laatvlieger en pulsen van grootoorvleermuizen blijft nog wel lastig. Redelijk wat grootoorvleermuisopnames zijn tijdens de validatie dan ook gecorrigeerd naar laatvliegeropnames. Op het oplaadportaal van NEM-VTT is te zien welke waarnemingen tijdens het valideren zijn gecorrigeerd. Gecorrigeerde waarnemingen zijn rood gekleurd. Als je op de betreffende waarneming klikt zie je zowel de ingevoerde soort als de gecorrigeerde soort. In veel gevallen hebben we in het opmerkingenveld ook omschreven waarom de soort gecorrigeerd is.

We merken dat er een harde kern ontstaat van mensen die jaarlijks de geluiden-bijeenkomsten bezoeken en plezier beleven aan het determineren en hierin ook steeds beter worden. Chapeau voor iedereen die heeft gedetermineerd dit jaar (want het blijft stiekem best een grote klus)!

De doelsoorten (tot nu toe gevalideerde data)

De doelsoorten voor aantalstrends voor dit meetprogramma zijn de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis en laatvlieger. De soorten maken rond de 96% van de waarnemingen van NEM-VTT uit (zie Figuur 2). De onderlinge verhouding tussen deze doelsoorten wijzigde zich niet veel. 75% van de gevalideerde opnames zijn gewone dwergvleermuizen. Ongeveer 9% van de gevalideerde opnames zijn opnames van rosse vleermuizen. Ongeveer 8% van de tot nu toe gevalideerde opnames zijn laatvliegers en 4% zijn ruige dwergvleermuizen. De resterende 4% zijn andere soorten.

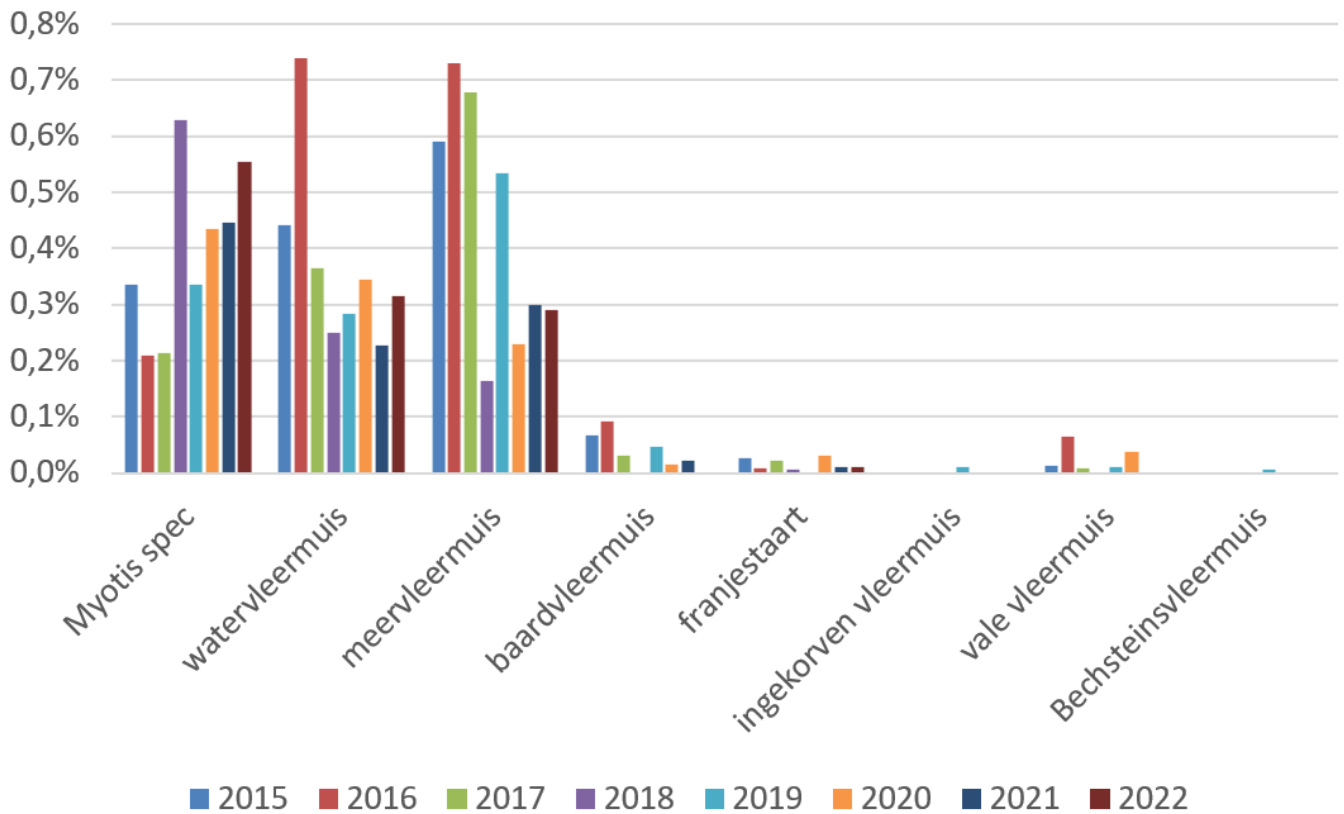
Figuur 2: Aandeel van doelsoorten (in %) in het totaal aan gevalideerde waarnemingen in NEM-VTT in de jaren 2015-2022; gewone dwergvleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger.

Andere soorten (tot nu toe gevalideerde data)

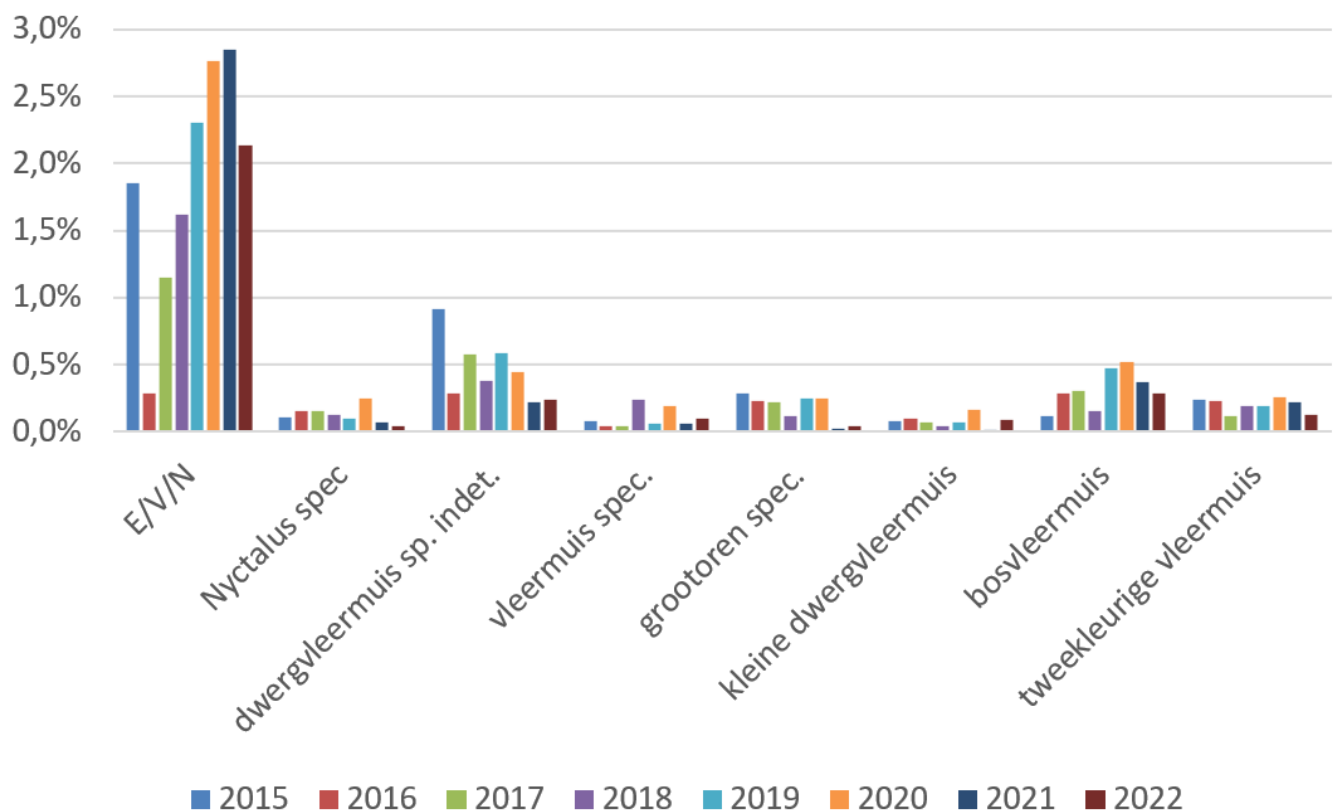
Vrijwilligers nemen op de transecten ook andere soorten op zoals verschillende Myotis-soorten, bosvleermuis, tweekleurige vleermuis en kleine dwergvleermuis. De Figuren 2, 3 en 4 geven de percentages van de soorten weer over de laatste vijf jaar. Van de Myotis-soorten (Figuur 3) worden watervleermuis en meervleermuis het vaakst waargenomen. Het is niet altijd even gemakkelijk om Myotis-soorten aan geluid te herkennen. Alleen als alle kenmerken kloppen, worden deze opnamen gevalideerd als waarneming van deze soort. Bij enige twijfel zoals bij het ontbreken van een belangrijk kenmerk, worden deze gedetermineerd als Myotis spec. De meervleermuis, watervleermuis en franjestaart werden respectievelijk 61, 66 en twee keer waargenomen.

De bosvleermuis werd in 2022 60 keer opgenomen. Minder frequent werden de tweekleurige vleermuis (27 keer), kleine dwergvleermuis (18 keer) en grootoorvleermuis (22 keer) op de Batlogger vastgelegd.

De verspreidingsgegevens die uit NEM-VTT komen bleken voor tweekleurige vleermuis, bosvleermuis, kleine dwergvleermuis en vale vleermuis een groot deel uit te maken van alle zomerwaarnemingen van die soorten. Voor water- en meervleermuis leveren de NEM-VTT waarnemingen zomerverspreidingsgegevens op die aanvullend is op de overige waarnemingen van deze soorten (zie Telganger oktober 2019).

Figuur 3: Aandeel van niet doelsoorten (Myotis species) (in %) in NEM-VTT in het totaal aan gevalideerde waarnemingen in de jaren 2015-2022; ongedetermineerde Myotis soorten, watervleermuizen, meervleermuizen, baardvleermuizen, franjestaarten, vale vleermuizen en ingekorven vleermuizen.

Figuur 4: Aandeel van niet doelsoorten (in %) in het totaal aan gevalideerde waarnemingen in NEM-VTT in de jaren 2015-2022; ongedetermineerde groep rosse-bos-, laatvlieger en tweekleurige vleermuis, ongedetermineerde dwergen, grootoorvleermuizen, kleine dwergvleermuis, tweekleurige vleermuis en bosvleermuis.

Dank

Zonder vrijwilligers geen meetprogramma. Zonder flexibiliteit en regelmatige feedback van de deelnemers geen ontwikkelend meetprogramma. Heel erg bedankt voor jullie inzet dit jaar, voor het afleggen van de kilometers in de auto, voor het determineren van de vele vleermuis (en stoor)geluiden, voor het bijwonen van de geluidencursus en voor het opladen van de data. Jullie inzet wordt gewaardeerd.

Bedankt allemaal!

NEM Vleermuis Transecttellingen: Marcel Schillemans (landelijk coördinator), Vita Hommersen, Martijn van Oene, Marta Falzon, Herman Limpens en Erik Korsten